Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (šesto vijeće)

4. srpnja 2024. *

„Zahtjev za prethodnu odluku – Usklađivanje zakonodavstava – Promet – Cestovni promet – Direktiva 2014/31/EU – Područje primjene – Neautomatske vage za određivanje mase vozila – Uporaba vaga za potrebe primjene nacionalnog kaznenog propisa”

U predmetu C-283/23 [Marhon] [i],

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Cour de cassation (Belgija), odlukom od 26. travnja 2023., koju je Sud zaprimio 2. svibnja 2023., u kaznenom postupku protiv

FB,

JL Sàrl

uz sudjelovanje:

Državnog odvjetnika pri Prvostupanjskom sudu u Eupenu,

SUD (šesto vijeće),

u sastavu: T. von Danwitz, predsjednik vijeća, A. Arabadjiev (izvjestitelj), predsjednik prvog vijeća, u svojstvu suca šestog vijeća, i I. Ziemele, sutkinja,

nezavisni odvjetnik: J. Richard de la Tour,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani dio postupka,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za belgijsku vladu, S. Baeyens, P. Cottin i C. Pochet, u svojstvu agenata,

– za češku vladu, M. Smolek, T. Suchá i J. Vláčil, u svojstvu agenata,

– za Europsku komisiju, J. Flett i G. Wils, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: francuski

[i] Naziv ovog predmeta je izmišljen. On ne odgovara stvarnom imenu nijedne stranke u postupku.

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči bez mišljenja,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 1., članka 2. točke 3. i članka 3. Direktive 2014/31/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o usklađivanju zakonodavstava država članica u odnosu na stavljanje na raspolaganje neautomatskih vaga na tržište (SL 2014., L 96, str. 107.).

2 Zahtjev je upućen u okviru kaznenog postupka pokrenutog protiv osobe FB i društva JL Sàrl u vezi s dvama prekršajima koje je osoba FB počinila vozeći prijevozno vozilo u vlasništvu društva JL čija masa prelazi najveću dopuštenu masu.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 Uvodne izjave 4., 5. i 47. Direktive 2014/31 glase:

„(4) Ova Direktiva obuhvaća neautomatske vage koje su pri svojem [su] stavljanju na tržište nove na tržištu [Europske] unije; to znači da su ili nove neautomatske vage koje je izradio proizvođač s poslovnim nastanom u Uniji ili neautomatske vage, nove ili rabljene, uvezene iz treće zemlje.

(5) Države članice trebale bi biti odgovorne za zaštitu javnosti od netočnih rezultata vaganja neautomatskim vagama uporabljenim za određene kategorije primjene.

[…]

(47) Budući da cilj ove Direktive, naime osigurati da neautomatske vage na tržištu ispunjavaju zahtjeve kojima se omogućuje visoka razina zaštite javnih interesa obuhvaćenih ovom Direktivom i istodobno jamčiti funkcioniranje unutarnjeg tržišta, države članice ne mogu postići u dovoljnoj mjeri te ga je stoga, zbog njegova opsega i učinka, lakše postići na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti kako je utvrđeno člankom 5. [UEU-a]. U skladu s načelom proporcionalnosti, navedenim u tom članku, ova Direktiva ne prelazi okvire koji su potrebni za postizanje tog cilja.”

4 Članak 1. te direktive, naslovljen „Područje primjene”, predviđa:

„1. Ova Direktiva primjenjuje se na sve neautomatske vage.

2. Za potrebe ove Direktive razlikujemo sljedeće kategorije uporabe neautomatskih vaga:

[…]

(b) određivanje mase radi izračunavanja cestarine, carine, poreza, premije, sankcije, naknade, nadoknade za štetu ili slične vrste plaćanja;

(c) određivanje mase za primjenu zakona ili propisa ili za mišljenje koje vještak daje tijekom sudskih rasprava;

[…]

(g) sve ostale primjene osim onih navedenih u točkama od (a) do (f).”

5 Člankom 2. navedene direktive, naslovljenim „Definicije”, određuje se:

„Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:

1. ‚vaga’ znači mjerilo koje služi za određivanje mase tijela koristeći djelovanje sile teže na to tijelo. Vaga može služiti i za određivanje drugih veličina, količina, parametara ili karakteristika koje se odnose na masu;

2. ‚neautomatska vaga’ ili ‚vaga’ znači mjerilo koje tijekom vaganja zahtijeva sudjelovanje rukovatelja;

3. ‚stavljanje na raspolaganje na tržištu’ znači svaka isporuka vage za distribuciju ili uporabu na tržištu Unije u okviru trgovačke djelatnosti s plaćanjem ili bez plaćanja;

4. ‚stavljanje na tržište’ znači prvo stavljanje na raspolaganje vage na tržištu Unije;

[…]”

6 U skladu s člankom 3. iste direktive, naslovljenim „Stavljanje na raspolaganje na tržištu i stavljanje u uporabu”:

„1. Države članice poduzimaju sve mjere kako bi osigurale da se samo one vage mogu staviti na raspolaganje na tržištu koje ispunjavaju važeće zahtjeve ove Direktive.

2. Države članice poduzimaju sve mjere kako bi osigurale da se vage ne stavljaju u uporabu u svrhe navedene u članku 1. stavku 2. točkama od (a) do (f) ako ne ispunjavaju zahtjeve ove Direktive.

3. Države članice poduzimaju sve mjere kako bi osigurale da su vage koje su stavljene u uporabu u svrhe navedene u članku 1. stavku 2. točkama od (a) do (f) i dalje sukladne s važećim zahtjevima ove Direktive.”

7 Člankom 4. Direktive 2014/31, naslovljenim „Bitni zahtjevi”, u njegovu stavku 1. određuje se:

„Vage koje se upotrebljavaju ili su namijenjene za uporabu u svrhe navedene u članku 1. stavku 2. točkama od (a) do (f) zadovoljavaju bitne zahtjeve iz Priloga I.”

Belgijsko pravo

8 Članak 1. Kraljevske uredbe od 12. listopada 2010. o odobrenju, provjeri i ugradnji mjernih uređaja koji se koriste za nadzor primjene Zakona o cestovnom prometu i uredbi donesenih radi njegove provedbe (*Moniteur belge* od 25. listopada 2010., str. 63130., u daljnjem tekstu: Kraljevska uredba iz 2010.) propisuje:

„Podložno primjeni drugih propisa koji se odnose na posebne uređaje, ova se uredba primjenjuje na uređaje koji se koriste za nadzor primjene Zakona o cestovnom prometu, usklađenog 16. ožujka 1968., i uredbi donesenih radi njegove provedbe, i koji vrše mjerenja, izravno ili neizravno, koji se u ovoj naredbi nazivaju ‚uređaji'."

9 Članak 1. Kraljevske uredbe od 12. travnja 2016. o neautomatskim vagama (*Moniteur belge* od 19. travnja 2016., str. 26487.), naslovljen „Predmet", određuje:

„Ovom se uredbom prenosi [Direktiva 2014/31]."

Glavni postupak i prethodno pitanje

10 Belgijska policija je 28. veljače 2019. u Saint-Vithu (Belgija) pregledala vozilo za prijevoz trupaca koje je pripadalo društvu JL.

11 Vaganje koje je provela policija tijekom te kontrole (u daljnjem tekstu: vaganje) pokazalo je da masa tog vozila uvelike prelazi najveću dopuštenu masu od 20 856 kilograma.

12 Slijedom toga, protiv osobe FB, koja je upravljala vozilom, pokrenut je postupak pred tribunalom de police d'Eupen, section Saint-Vith (Sud za laka kažnjiva djela u Eupenu, grad Saint-Vith, Belgija) zbog, s jedne strane, obavljanja cestovnog prijevoza tereta motornim vozilom čija je bruto masa bila veća od najveće dopuštene mase, i, s druge strane, kao pošiljatelja robe, jer je dao upute ili poduzeo radnje koje su dovele do prekoračenja najveće dopuštene mase i dimenzije vozilâ. Protiv društva JL, poslodavca osobe FB, pokrenut je postupak radi utvrđenja njegove građanskopravne odgovornosti.

13 Presudom od 2. veljače 2021. taj je sud oslobodio osobu FB uz obrazloženje da na iskazima mase uopće nije bila navedena osoba koja je obavila vaganje, kao ni marka ili serijski broj upotrijebljene vage, tako da nije bilo moguće utvrditi odnose li se ti iskazi mase doista na taj uređaj.

14 Odlučujući o žalbi koju je državni odvjetnik (Belgija) podnio protiv te presude, kazneno vijeće prvostupanjskog suda u Eupenu (Belgija) odbilo je, s jedne strane, argument osobe FB i društva JL da je vaganje bilo provedeno protivno Kraljevskoj uredbi iz 2010.

15 S druge strane, taj je sud smatrao da navedeno vaganje nije uređeno Kraljevskom uredbom iz 2010., nego pravnim pravilom kojim se u belgijsko pravo prenosi Direktiva 2014/31, odnosno Kraljevskom uredbom od 12. travnja 2016. o neautomatskim vagama.

16 U tim je okolnostima navedeni sud presudom od 23. ožujka 2022., među ostalim, naložio osobi FB plaćanje novčane kazne i zabranu upravljanja svim motornim vozilima u trajanju od tri mjeseca.

17 Odlučujući o žalbi koju su osoba FB i društvo JL podnijeli protiv te presude, Kasacijski sud (Belgija), sud koji je uputio zahtjev, ističe da, kako bi se utvrdili uvjeti u kojima je trebalo provesti vaganje, valja pojasniti opseg područja primjene Direktive 2014/31 i osobito utvrditi, kao što su to osoba FB i društvo JL tvrdili pred žalbenim sudom, primjenjuje li se ta direktiva samo na vaganja izvršena u okviru obavljanja trgovačke djelatnosti korisnika predmetne neautomatske vage.

18 Sud koji je uputio zahtjev napominje, s jedne strane, da članak 1. stavak 2. Direktive 2014/31 u svojoj točki (c) predviđa da se ta direktiva primjenjuje, među ostalim, na „određivanje mase za primjenu zakona ili propisa" i, u točki (g) za „sve ostale primjene osim onih navedenih u točkama od (a) do (f)". Stoga, budući da se čini da je uporaba predmetne neautomatske vage obuhvaćena jednim od tih područja, slijedi da se tom odredbom upućuje na to da je vaganje obuhvaćeno područjem primjene te direktive.

19 Osim toga, sud koji je uputio zahtjev naglašava da članak 3. stavci 2. i 3. iste direktive, kada se odnose na stavljanje u uporabu tih vaga i zahtjeve koje moraju i dalje ispunjavati nakon tog trenutka, ne predviđa da se one nužno moraju upotrebljavati u okviru trgovačke djelatnosti njihova korisnika.

20 S druge strane, naslov Direktive 2014/31 sugerira restriktivnije tumačenje njezinog područja primjene jer se odnosi na usklađivanje zakonodavstava država članica u odnosu na „stavljanje na raspolaganje" neautomatskih vaga „na tržištu". Čini se da takvo upućivanje upućuje na to da se ta direktiva primjenjuje samo u okviru trgovačke djelatnosti korisnika tih vaga.

21 Isto tako, prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, tekst članka 3. stavka 1. navedene direktive, koji se odnosi na obveze država članica prilikom stavljanja na raspolaganje tih vaga na tržištu, *a priori* ide u prilog takvom tumačenju Direktive 2014/31. Naime, definicija pojma „stavljanje na raspolaganje na tržištu" iz članka 2. točke 3. te direktive upućuje na to da se ono mora izvršiti u okviru trgovačke djelatnosti korisnika neautomatske vage.

22 U tim je okolnostima Kasacijski sud odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Primjenjuju li se [članak 1., članak 2. točka 3. i članak 3. Direktive 2014/31] na situaciju u kojoj pravosudna ili policijska tijela upotrebljavaju neautomatske vage za određivanje mase vozila u svrhu primjene nacionalnog zakona ili propisa kojim se predviđaju kaznene sankcije i kojim se, poput članka 41. stavka 3. točke 1° i članka 43. stavka 3. točke 1° Zakona od 15. srpnja 2013. o cestovnom prijevozu robe i provedbi Uredbe (EZ) br. 1071/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. listopada 2009. o uspostavljanju zajedničkih pravila koja se tiču uvjeta za obavljanje djelatnosti cestovnog prijevoznika te stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 96/26/EZ i provedbi Uredbe (EZ) br. 1072/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. listopada 2009. o zajedničkim pravilima za pristup tržištu međunarodnog cestovnog prijevoza tereta [(*Moniteur belge* od 18. veljače 2014., str. 13108.)], te članka 21. [prvog] stavka točke 5° i članka 35. točke 4° Kraljevske uredbe od 22. svibnja 2014. o cestovnom prijevozu robe [(*Moniteur belge* od 15. srpnja 2014., str. 53667.)], zabranjuje stavljanje u promet vozila čija je izmjerena masa veća od najveće dopuštene mase?"

O prethodnom pitanju

23 Svojim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti traži od Suda pojašnjenja u pogledu razgraničenja područja primjene Direktive 2014/31. Taj se sud osobito pita je li ta direktiva primjenjiva kada neautomatske vage ne upotrebljava gospodarski subjekt u okviru trgovačke djelatnosti, nego ga upotrebljavaju pravosudna ili policijska tijela za određivanje mase vozila, u svrhu primjene nacionalnog propisa iz područja kaznenog prava.

24 Iako navedeni sud tim pitanjem traži tumačenje više odredaba te direktive, definicija njezina područja primjene nalazi se u njezinu članku 1. stavku 1.

25 Slijedom toga, prethodno pitanje valja preoblikovati tako da se njime želi utvrditi treba li članak 1. stavak 1. Direktive 2014/31 tumačiti na način da se ta direktiva primjenjuje na neautomatske vage kada pravosudna ili policijska tijela te vage upotrebljavaju za određivanje mase vozila za potrebe primjene nacionalnog propisa iz područja kaznenog prava.

26 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, prilikom tumačenja određene odredbe prava Unije valja uzeti u obzir ne samo njezin tekst nego i kontekst te ciljeve propisa kojeg je dio (presuda od 18. travnja 2024., Citadeles nekustamie īpašumi, C-22/23, EU:C:2024:327, t. 30. i navedena sudska praksa).

27 Kao prvo, valja istaknuti da tekst članka 1. stavka 1. Direktive 2014/31 vrlo široko definira njezino područje primjene. Naime, u skladu s tom odredbom, ta se direktiva primjenjuje „na sve neautomatske vage”.

28 Stoga, ni upotreba kojoj je neautomatska vaga namijenjena ni okolnost da je njezin korisnik pravosudno tijelo ili policija, s obzirom na tekst predmetne odredbe, nisu relevantni elementi u smislu članka 1. stavka 1. Direktive 2014/31 za utvrđivanje je li predmetna vaga obuhvaćena područjem primjene iste direktive.

29 Kao drugo, takvo utvrđenje potkrijepljeno je ispitivanjem konteksta u kojem se nalazi članak 1. stavak 1. Direktive 2014/31 kao i njezina cilja.

30 U tom pogledu valja istaknuti, kao prvo, da članak 2. točke 1. i 2. te direktive definira pojam „neautomatska vaga” upućujući, među ostalim, na funkciju koju imaju te vage, bez uzimanja u obzir njihovih modaliteta ili kategorija njihove uporabe.

31 Kao drugo, valja podsjetiti na to da Direktiva 2014/31 u svojem članku 1. stavku 2. točkama (a) do (f) navodi više kategorija upotrebe neautomatskih vaga.

32 Među kategorijama iz tog članka 1. stavka 2. nalazi se, u točki (b), određivanje mase radi izračunavanja cestarine, carine, poreza, premije, sankcije, naknade, nadoknade za štetu ili slične vrste plaćanja, a u točki (c) određivanje mase za primjenu zakona ili propisa.

33 Međutim, uporaba neautomatske vage poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku može biti obuhvaćena jednom od tih dviju kategorija uporabe izričito navedenih u Direktivi 2014/31.

34 Osim toga, članak 1. stavak 2. točka (g) te direktive utvrđuje posljednju kategoriju uporabe takve vage, koja se odnosi na „sve ostale primjene osim onih navedenih u točkama od (a) do (f)" tog članka 1. stavka 2. Iz toga slijedi da čak i ako je neautomatska vaga namijenjena uporabi u svrhe različite od onih navedenih u spomenutom članku 1. stavku 2. točkama od (a) do (f), ta je vaga obuhvaćena područjem primjene navedene direktive.

35 Kao treće, kad je riječ, konkretno, o vagama koje su stavljene u uporabu za svrhe navedene u članku 1. stavku 2. točkama (a) do (f) Direktive 2014/31, valja podsjetiti na to da se člankom 3. stavkom 3. te direktive zahtijeva da države članice poduzimaju sve mjere kako bi osigurale da te vage ostanu sukladne s važećim zahtjevima spomenute direktive.

36 Međutim, iz analize Direktive 2014/31 proizlazi da ona ne propisuje kao zahtjev to da se neautomatske vage nakon stavljanja u uporabu upotrebljavaju u komercijalne svrhe.

37 Kao treće, kad je riječ o cilju Direktive 2014/31, iz njezine uvodne izjave 47. proizlazi da se njime želi osigurati to da neautomatske vage na tržištu ispunjavaju zahtjeve kojima se omogućuje visoka razina zaštite javnih interesa obuhvaćenih tom direktivom.

38 Međutim, kao što to proizlazi iz točke 33. ove presude, uporaba vaga poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku može biti obuhvaćena, podložno ocjeni suda koji je uputio zahtjev, kategorijama uporabe koje se izričito uzimaju u obzir u članku 1. stavku 2. točkama (b) i (c) navedene direktive. Stoga bi eventualno isključenje tih vaga iz područja primjene iste direktive samo zato što ih upotrebljavaju pravosudna ili policijska tijela u svrhu primjene odredbe kaznene naravi značilo da se te vage, u jednoj od tih kategorija uporabe, mogu staviti na tržište a da nisu u skladu sa zahtjevima čija je svrha osigurati zaštitu javnih interesa koja se nastoji postići Direktivom 2014/31 i time naštetiti navedenim interesima.

39 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na postavljeno pitanje valja odgovoriti tako da članak 1. stavak 1. Direktive 2014/31 treba tumačiti na način da se ta direktiva primjenjuje na neautomatske vage kada pravosudna ili policijska tijela te vage upotrebljavaju za određivanje mase vozila za potrebe primjene nacionalnog propisa iz područja kaznenog prava.

Troškovi

40 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (šesto vijeće) odlučuje:

Članak 1. stavak 1. Direktive 2014/31/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o usklađivanju zakonodavstava država članica u odnosu na stavljanje na raspolaganje neautomatskih vaga na tržište

treba tumačiti na način da se:

ta direktiva primjenjuje na neautomatske vage kada pravosudna ili policijska tijela te vage upotrebljavaju za određivanje mase vozila za potrebe primjene nacionalnog propisa iz područja kaznenog prava.

Potpisi